

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO III. — Štev. 3.

NOVO MESTO, 18. JANUARJA 1952

ČETRTLETNA NAROČNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETER

OB PISMU IZ MIRENSKE DOLINE

Dopisnik iz Mokronoga nam je poslal pismo, v katerem pravi med drugim tudi tole:

«...Precej razgibanosti je povzročila vest o nameravani združitvi KLO v nove občine in priključitev teh okrajema Krško oziroma Novo mesto. Povsem razumljiva nam je n. pr. priključitev KLO St. Rupert. Drugačna pa je stvar v KLO Bistrica; del območja tega KLO teži zaradi svoje lege k St. Rupertu, del k Mokronogu. Na ponovnem sestanku v Bistrici so se baje ljudje izrekli za priključitev celotnega področja k St. Rupertu, ker da imajo »tamkaj farno, hodijo tja v cerkev in imajo tam tudi pokopališče...«. To naj bi bili glavni vzroki za neživiljenjsko delitev sedanjega KLO Bistrica in njegovo priključitev k St. Rupertu? Poglejmo stvar malo bližje: kmet iz vasi Most bo n. pr. šel v dobro uro hoda oddaljeni St. Rupert po živinski polni list, prašiče in odojke pa bo nato peljal na sejnico v dvajset minut oddaljeni Mokronog... Tudi k zdravniku, v lekarno, k živinozdravniku in pod. hodijo Bistričani v Mokronog, na občino pa naj bi — po volji nekaterih vaških močgetev morda? — hodili v St. Rupert? Zdrava pamet nam pravi, da tako ne more biti. Nekateri kmetje so se dali v Bistrici speljati raznim kričanjem, ki s priključitvijo k St. Rupertu zasledujejo povsem osebne cilje in nepošteno namene. Povejmo kratko in jasno, kakor je v resnici ljudska volja: ta del Bistrice spada na vsak način k Mokronogu.

Lepo gospodarsko celoto bodo sestavljali kraji KLO Češnjice in Mirna vas, ki se bodo s Trebelnim združili v novo občino Trebelno.

Krmeljski rudarji zahtevajo samostojno občino Krmelj in so proti priključitvi k St. Janžu ali Tržišču. Prav tako nasprotujejo rudarji v Krmelju priključitvi k okraju Krško. Nasploh je delavski razred Mirenske doline za priključitev cele doline k okraju Novo mesto, kamor je gospodarsko povezan in ima boljše železniške in cestne zveze. Na zborih volilcev smo opazili, da so se za priključitev k okraju Krško izjavljali redki večji kmetje, razni starokopitneži in listi godrnjači, ki so glasovali navadno v črno skrinjico.

Razni ljudje iz Krškega, ki so snubili po dolini za priključitev doline h krškemu okraju, zaradi nepoznanja razmer pač ne vedo, kdo se je izjavljaj za priključitev k njihovemu okraju, ki nam je tako zelo od rok. Tu bi morali odločiti gospodarsko razgledani ljudje in frontni odbori, ki dobro vedo, da je gospodarski napredek doline le v priključitvi k okraju Novo mesto.

Tako naš dopisnik. Dasiravno so sestanki z razpravljanji o mejah bodočih občin v glavnem minili, je treba o združitvah KLO v občine ter o priključitvah nekaterih KLO oz. občin s področja trebanjskega okraja Novo mesto, Ljubljana-okolica in Krško še spregovoriti. Prav posebej je važno to v takih primerih, kjer partijske in frontne organizacije niso storile tega, kar bi bile dolžne storiti: povsod tam je stopalo v ospredje mnenje posameznikov, ki iščejo tudi tokrat svoje koristi in bi radi ustvarili ugodne pogoje za ribarjenje v kalnem. Ljudska volja, želje prebivalcev posameznih krajev pa so ob pojavih in ob govorniških zmehnostih raznih starih županov in njihovih namestnikov v takih krajih utonile v nekakšnih »predvolilnih gozlih« megle in namigovanj, češ da bo boljše v mejah starih občin in podobno. Zmedo in nejasnost pa so pomagali v takih primerih ustvarjati tudi nekateri lokalni aktivisti, ki se

ST. JANZ TEKMUJE Z VSEMI ORGANIZACIJAMI V TREBANJSKEM OKRAJU

Množične organizacije, kmetijska zadruga in kulturno-umetniško društvo v St. Janžu na Dolenjskem so napovedali vsem organizacijam v okraju Trebanje tekmovalno za uresničitev gesla: **V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LIST!**

Pozdravljamo pobudo in privlačen vzgled organizacij v St. Janžu ter upamo, da bo s pomočjo vseh starih naročnikov, naših bralcev in celokupnega partijskega in frontnega aktivnega močgete v kratkem času občutno dvigniti naklado našega tednika ter razširiti frontni tisk v vsako hišo na Dolenjskem. O uspehih pridobivanja novih naročnikov v St. Janžu in okolici bomo poročali, vabimo pa k tekmovalju vse množične organizacije, društva in kme-

SAMO ŠE 3 DNI

do žrebanja, ki bo 21. januarja v upravi Dolenjskega lista — zato obnovite naročnino! Tisočak ali ena izmed 19 knjig čaka morda prav na vas!

še vedno niso naučili gledati čez plot domačega vrta in ne morejo — ponekod pa tudi nočejo — videti resničnega gospodarskega stališča skupnosti.

RESNIČNA LJUDSKA DEMOKRACIJA — NAJVEČJI STRAH REAKCIJE

Poglejmo nekaj primerov slabe »propagande« in politično škodljivega dela aktivistov, ki so imeli na sestankih z volilci pred očmi samo ozke interese svojih krajev oz. ki so po naročilu agitirali za neživiljenjske priključitve nekaterih krajev novim občinam ozir. okrajem.

Mislimo, da je dopisnik iz Mokronoga zadel, ko je »aktiviziranje terena« v Mirenski dolini, kamor so prišli aktivisti iz Krškega, ocenil kot »snubitev«. Ne vemo, iz kakšnih vzrokov so krški aktivisti snubili prebivalce v okolici Krmelja, Tržišča, Mokronoga, Prekopa itd. za priključitev h krškemu okraju, vemo pa, da so se pri tem posluževali raznih obljub, ki se ne razlikujejo mnogo od »predvolilnih gozlih« stare Jugoslavije. Ko so v Prekopi agitirali za priključitev h Kostanjevici, so krški aktivisti govorili ljudem, da »bodo imeli tako blago na občino, v vinograde, gozdove, v trgovino in k maši...«

mu mestu, kjer imajo okrajno in okrožno sodišče, sedež OLO, bolnišnico itd., čemu torej agitacija za nenaravno razširjanje že tako obsežnega področja krškega okraja? Od kod nezdrava agitacija trebanjskih okrajnih aktivistov v Vel. Gabru, ki naj bi po njihovem predlogu spadal pod okraj Ljubljana-okolica, KLO Sela-Sumberk, sosed Vel. Gabra, pa naj bi prišel k novomeškemu okraju? Iz okraja Ljubljana-okolica bi potem takem hodili ljudje čez novomeški okraj v Ljubljano!

«Ce ne gre dolina, tudi hribov nočemo...« so nekako užaljeno pristavljali krški aktivisti, ko so menda le spoznali, da prebivalci Mirenske doline v resnici ne želijo priključitve h krškemu okraju. Ne gre za hribe in doline — gre za gospodarsko zaokroženo celoto, gre za zdravo gledanje na naše gospodarstvo kot celoto!

Marsikje sestanki o združitvah KLO v občine niso bili tako živahni kot so zdaj živahna razpravljanja, kaj in kako bi bilo boljše. Tu naj se pokažejo partijske in frontne organizacije; jasno naj spregovorijo ljudem o bistvu bodočih občin, o vlogi predsednika občine, o nalogah, ki čakajo odbore novih občin. Kaj delajo ponekod osnovne organizacije Partije in Fronte? Mirno-

Pred volitvami v občinske odbore OF

Se nismo pravzaprav dobro končali volitev v vaške odbore OF, že stoji pred organizacijami OF nova pomembna naloga: volitve občinskih odborov OF, ki morajo biti zaključene do 15. februarja.

Z nadaljnjo decentralizacijo oblasti in prenašanjem oblastvenih poslov na nižje upravne organe, postaja vloga frontnih odborov čedalje pomembnejša. Dejstvo je, da so ljudski odbori zrasli iz frontnih odborov in se prav tako razvijali in krepili ob njihovi izdatni pomoči. Pomoč Fronte ljudskim odborom in oblastvenim organom sploh ne sedaj prav tako in še bolj potrebna. Nič več ne bodo vseh vprašanj kraja do podrobnosti reševali okrajni ljudski odbori, ker bodo večji del njihovih dosedanjih poslov prevzeli občinski ljudski odbori, prav tako pa tudi ne bodo za vsak politični sestanek ali drugo podobno nalogo v vasi prišli aktivisti okrajnega odbora OF. Vse to bo naloga novih občinskih frontnih odborov. Na okrajnem odboru OF ne bo oziroma ni več nobenega profesionalnega osebja, to je ljudi, ki bi bili plačani samo za politično delo.

Prav zato je potrebno, da v občinskih frontnih odbore izvolimo najboljšje frontovce iz vsega okoliša! Območje občinskega frontnega odbora je tako

kot območje bodočega občinskega ljudskega odbora. Osnovne frontne organizacije na območju nove združene občine izvolijo zato občinski frontni odbor, ki naj šteje 7 do 15 članov, kakor pač to narekujejo krajevne prilike in velikost občine. Koliko odbornikov bo v občinski frontni odbor volila ena ali druga osnovna organizacija, je stvar medsebojnega dogovora, lahko pa se določi tudi po številu članstva. Zaželeno je, da bi vsaka osnovna organizacija imela vsaj po enega zastopnika v občinskem odboru OF.

Volitve odbornikov za občinski frontni odbor se bodo izvršile na podobnem način kot za odbornike vaških odborov OF, to je na množičnih sestankih vseh članov. Imenovani so že posebni iniciativni odbori, ki jih sestavljajo krajevni aktivisti, ki bodo pripravili in izpeljali volitve odbornikov za občinski odbor OF. Vse osnovne organizacije naj takoj izberejo kandidate za bodoči odbor, za sekretarja in predsednika občinskega odbora OF, ki morata biti prav tako voljena neopredeljeno od članov, pa naj se organizacije dogovorijo in postavijo skupne kandidate za vse organizacije. Tam, kjer to želijo člani Fronte, je treba postaviti v vsaki organizaciji več kandidatov kot jih bo izvoljenih, kakor tudi več skupnih kandidatov za predsednika in sekretarja odbora.

Obenem z volitvami občinskih odborov OF se volijo tudi odbori sekcije žena. Te odbore je treba izvoliti tudi pri vsaki osnovni organizaciji; povsod tam, kjer jih dosedaj še ni bilo, jih je treba na novo izvoliti, kjer pa so, je treba izvoliti odbor. Najlaže bo to napraviti na skupnem množičnem sestanku istočasno, ko se bodo volili odborniki za občinski frontni odbor. Odbori AFZ, to je sekcije žena v sklopu OF, so odigrali dosedaj v našem političnem in gospodarskem življenju tako pomembno vlogo, kot malokatera druga organizacija. Zato je dolžnost vseh članov Fronte, da pomagajo pri organizaciji sekcije žena, ki naj bo pri vsaki osnovni frontni organizaciji, prav tako pa tudi pri volitvah odborov in vključevanja žena v sekcijo, katera naj zajame vse žene.

Med najvažnejšimi nalogami občinskih odborov OF, ki bodo izvoljeni do 15. februarja, bo takojšnja priprava za volitve občinskih ljudskih odborov. To bo nadvse važna naloga naših političnih organizacij. Ne sme nam biti vseeno, kdo bo prišel v bodoči občinski ljudski odbor, kajti od ljudi, ki jih bomo izvolili, bo odvisno, kakšno bo poslovanje občine. Ne smemo podcenjevati podtalne agitacije sovražno razpoloženih ljudi, ki si želijo starih županskih stolčkov in seveda neomejene oblasti za sebe in svojo žlahto. Od budnosti frontnih organizacij in vseh članov je odvisno, ali bodo novi občinski ljudski odbori v polni meri izpolnjevali svojo nalogo nadaljnje demokratizacije in socializacije na vasi, ali pa bodo postali zbirališče starih stremuhov in ocklja naprednejšega gospodarstva v škodo vseh ljudi.

Do dolgo smo čakali, da je doline prekrila tanka plast snega. Na planinah pa je bela odeja tudi dober meter visoka

Namesto da bi se z volilci pogovorili o njihovem mnenju, njihovih željah in potrebah ter skupno z njimi pretesli vprašanje gospodarske moči posameznih bodočih občin, pa so s takim »delom« dejansko stopili na linijo reakcije. Ta seveda ne bo ničesar bolj vesela, kot raznih bližnjic k maši in podobnih »ugodnosti«, ki se volilcem posameznih krajev obetajo...

Ce želijo imeti krmeljski rudarji svoje občino, čemu jim ne bi ugodili? Ce želijo prebivalci Mokronoga, njegove okolice in vse Mirenske doline po ukinitvi trebanjskega okraja k Nove-

dušno prepuščajo razpravljanje o občinah nerazgledanim ljudem in reakcionarnim krogom — in čakajo na navodila »od zgoraj«. Navodila pa so jasna: najširša politična aktivizacija vsega prebivalstva, nenehno razlaganje splošnih gospodarskih in družbeno-političnih vprašanj, ki prav v tem času živo zanimajo prebivalca mesta in vasi. Pri združevanju KLO v občine, ustanavljanju novih občin in priključitvah nekaterih krajev k drugim okrajem pa mora biti vodilno načelo:

zdrav gospodarski razvoj, naravno zaokrožena področja in dejanske potrebe, združene seveda vedno in povsod z željami ljudstva.

Gornje dolžnosti nam nalaga borba za resnično ljudsko demokracijo. Resnične ljudske demokracije pa se reakcija najbolj boji. Zato se bomo tudi pri reševanju opisanih in vseh ostalih nalog verno držali preizkušenega načina — vse naše delo bo izviralo in uspevalo v najtesnejšem sodelovanju vsega ljudstva.

Kratke vesti

LONDON. — Svetovna banka je dala v preteklem letu posojilo 17 državam v skupnem znesku 208 milijonov dolarjev. Od tega je dobila Jugoslavija 28 milijonov dolarjev posojila.

RIO DE JANEIRO. — V brazilski državni banki so odkrili velike poneverbe. Brazilski državni predsednik je omenil, da so te poneverbe menda največje v človeški zgodovini. Vsota poneverbe presega 800 milijonov dolarjev.

PARIZ. — Predstavniki skoraj vseh francoskih strank so že poskusili postaviti novo francosko vlado, a še doslej noben mandator ni imel uspeha. Politični opazovalci sodijo, da bo težko sestaviti tako vlado, ki bi odgovarjala današnjemu političnemu položaju.

OTTAWA. — Na obisku v Ameriki se je angleški ministrski predsednik Winston Churchill ustavljal za nekaj dni v Ottawi, kanadskem glavnem mestu, kjer se je razgovarjal s kanadskimi državniki.

PAN MUN JOM. — Pogajanja za premirje na Koreji so spet obstala na mrtvi točki. Medtem ko diplomati mlajijo prazno slamo, pa so se razplamtele na bojiščih bitke večjega obsega.

TEHERAN. — Perzijska vlada je zahtevala, naj Anglija zapre konzulate v raznih perzijskih krajih. Britanski poslanik je obiskal Mosadeka in skušal doseči, da bi perzijska vlada ta sklep razveljavila, toda njegova mislija je bila brezuspešna. Zato je britansko veleposlanstvo začelo pripravljati vse potrebno za odhod osebja britanskih konzulatov in njihovih družin iz Perzije.

KAIRO. — V Egiptu vlada vse večja napetost zaradi anglo-egiptovskega spora. Skoraj na dnevnem redu so manjše bitke in praske med egiptovskimi prostovoljci in britanskimi četami, ki patrolirajo ob Sueškem prekopu.

Od tedna do tedna

Na Francoskem, kjer je po vojni padlo že sedemnajst vlad, si razni politiki zapovrstjo prizadevajo zopet postaviti novo. Edgar Faure, radikalni socialist (ki pa ni posebno socialističen), je že peti politik, ki se trudi najti sporazum med strankami in bodočimi ministri. Francija je sredi hudih gospodarskih težav, zaradi njih je zadnja Plevelnova vlada tudi padla. Najbrž pa tudi Faure ne bo mogel tako vladati, da bi državna blagajna dajala visoke dotacije, pobirala pa nizke davke. Podoben je položaj tudi v Belgiji, kjer je morala odstopiti prejšnji teden vlada prav tako zaradi gospodarskih težav, postavili pa so medtem že novo.

To, da padajo na zahodu vlade in sestavljajo zopet nove, pa ne pomeni sredi drugih zelo važnih dogodkov na svetu nič izrednega. Te politične krize zasenčujejo druge, mnogo večje.

Največja bo menda kriza v ruski propagandi. Potrjuje jo zadnji korak Višinskega na zasedanju Združenih narodov v Parizu. Po raznih napovedovanih naprej, da se bo zgodilo nekaj »izrednega« — to napovedovanje je bilo Višinskemu potrebno, da je vnaprej stopnjeval radovednost in pričakovanje, da bi pač svet pozorneje pristuhnil — je ruski delegat pred tednom dni na zasedanju predložil novo resolucijo in hkrati zopet na dolgo govoril. V tej resoluciji je pristala Sovjetska zveza na to, da bi Združeni narodi nadzorovali tudi zmanjšanje klasičnega orožja. To je orožje, ki so ga doslej običajno uporabljali v vojnah. Rusija je namreč vse dosedaj zahtevala samo odpravo atomskega orožja (ker v tem še ni kos Zahodu), vztrajala pa je pri tem, da razorožitev na področju navadnega orožja ni pomembna (ker ga je imela mnogo več kot ves Zahod skupaj). Višinski je mislil, da bo zdaj ves svet strme ploskal novemu predlogu. Pa mu niso nič kaj posebno ploskali, čeprav je bila galerija za gledalce v sejni dvorani OZN nabit polna. Višinski je namreč predlagal hkrati, naj bi vsi

zmanjšali moč v vsem orožju za tretjino. To pa seveda pomeni, da bi konec koncev bili po taki razorožitvi pravzaprav zopet pri starem: Največ orožja bi imeli še vedno Rusi in nikdo se jim ne bi mogel odločno upreti, če bi hoteli »ponesti proletarsko revolucijo« tja na zahodne obale Evrope.

Da pa je Višinski pristal vsaj na tako obliko razoroževanja, so tudi posebni vzroki. V kratkem bo začela izdelovati »navadno« orožje Japonska, ki je vključena v vrsto zahodnih sil, ista bodočnost pa je predvidena tudi Zahodni Nemčiji in Italiji. Zato se mu zdijo sedaj razgovori tudi o »navadnem« orožju potrebni. Pa morda še zaradi nečesa: vse bolj pogoste so vesti, da zbirajo Kitajci močne čete na jugu svoje države, to je ob indokineški meji, kjer se že dolgo bijejo Ho Si Minhovi gerilci in francoske čete. Zahodni politiki so ob raznih prilikah izrekli že resno opozorilo, naj si Kitajska ne dovolj pošiljati svojih prostovoljcev po korejskem vzorcu tudi v to deželo. Te dni so se v Ameriki sestali tudi na strogo tajna posvetovanja vojaški komandanti enot ZDA, Anglije in Francije za azijski jugovzhod. Razpravljali so o ukrepih, ki bi bili potrebni v primeru, če bi Mao Ce Tungove enote posegle v boje v Indokini. Po dosedanjih izkušnjah z moskovsko politiko bi bilo kaj naravno, da je Višinski sprožil mirovni propagandni aparat prav zato, ker snuje Krmelj nove načrte, škodljive za svetovni mir. Poglejmo samo kominformovsko obnašanje do nas. Ko najbolj govorijo o miru, so Madžari zasedli naše ozemlje — otok na Muri, pred nekaj dnevi pa so obsodili v Bolgariji jugoslovanske državljane z očitnim namenom izzivati našo državo.

Tako se je v zadnjem tednu pletla politika, ne da bi omenili ostre spopade v Egiptu, kjer Churchill uveljavlja »močno roko«. O tem in drugih vprašanjih pa morda prihodnji teden kaj več.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ustanovni občni zbor podružnice SPD v Črnomlju

TUDI KZ DOBRNIC BI LAHKO IZPOLNILA PLAN ODDAJE LESA

Plan oddaje lesa je tako pereč, da bi morali vsi, ki delajo pri tem poslu, poskrbeti za to, da bi bil plan res izpolnjen. Ker je kupec — Lesno Industrijsko podjetje Novo mesto — zaradi veljavne oddaje lesa dal kmetijsko zadruzi Dobrobnik prosto arbitražo, je prišlo do precej velikega škripanja v zadrugi. Skoraj vsi so govorili, da plana ni mogoče izpolniti. Takega odgovora niso bili veseli niti sami Dobrobniki. Kmetijska zadruga ima poleg drugega za oddati še 25 kubičnih metrov taninskega lesa, ki je zelo važen predmet, pa izgleda, da tudi tega ne bodo oddali.

Svečda to ni mogoče, če ho vsak delal in celo že dela po svoje. Manipuliral Kalan je kupil od nekega kmeta 60 prn drv, pa si je rekel: »10 metrov naj bo za zadrugo, 50 pa za mene«. Knjižgovočinja, hčerka organista, pa pravi spet po svoje: »Kaj upravni odbor, bolje je, da o vsem ničesar ne vem. Kaj pa na sejah? Več ali manj so vsi uslužbeni KZ proti temu, da bi se pisali zapisniki, saj jih ni treba, brihtne glave vedo vse tudi brez zapisnika.

Naše mnenje pa je, da bi bilo vsakakor dobro, da bi KLO kot operativni vodja te zadeve uredil ali pa naj s takimi uslužbeni obravnava sami kmetje in tisti, ki so navzile takemu odnosu v zadrugi pokazali lep napredek.

IŠČIMO TISTEGA, KI JE KRIV!

V noč 17. decembra so neznanj ljudje razbili ogradno poskodbavil vodovodne naprave pri vasi Sela. tako da Topličani dva dni niso imeli vode. Poleg tega so namerno razbili tudi znamenje, ki stoji ob cesti. Nekateri ljudje sicer govorijo to in ono, češ, da je tega kriva ljudska oblast, vendar pa temu ni tako. Imamo primere, da so bili krivci takih dejanj ljudje, ki večkrat sede v cerkvi. To jim je potem le povod, da lahko bližajo našo oblast, čeprav sami delajo take grobljive namene. Večkrat pa take stvari počelajo tudi ljudje, ki stalno kritizirajo, da nimajo denarja, medtem ko so skoraj vedno plijani in potem ne vedo, kaj delajo. Zato je naša dolžnost, da vsi kot eden skrbimo, da se preneha s pljančevanjem in da poličemo tistega, ki je kriv takih dejanj ter ga pošljemo tja, kamor spada!

TAKSNEGA »KRALJEVANJA« NOČEMO!

V kmetijski zadrugi Dol. Nemška vas skraljujejo prav po svoje tovarišice Pepca Mežan, Danica Slak in Anica Japelj. Za nje je upravni odbor niša, saj ne skličejo niti sej. Blaga ne nabavljajo po želji kupcev, čeprav bi ga lahko dobili v Trebnjem. Kadar tehta kmetovo blago, se Mežanova kaj rada zmoti, seveda v svojo korist. Tudi denar se je prav zdaj prime, otroke pa, ki pridejo v trgovino, surovo odpodi, češ, da zahtevanega blaga nima, čeprav v resnici razpolaga s dotičnim blagom. V trgovino zahajajo k tem uslužbenkam nepoklicani ljudje — moški, s katerimi se pečajo. Ob neki priliki je prišel brat od Mežanove in je trkal na vrata, ker so bila zaprta. Ona je najprej spustila moške skozi zadnja vrata, nato šele je odprla bratu in mu seveda ni hotela povedati kdo je bil pri njej na obisku.

Kadar čistijo lokal, pometajo med smeti tudi glavnice, zobno kremo itd. Danica Slakova je rekla zastopniku »Prehrane«, da je za krompirij hodila dva dni in da sedaj ne bo več. Poleg tega je še rekla, da je krompir iz zaarala (predplačala), kar pa ni bilo res. Gorjani in še številni drugi primori govorijo o skrajni malomarnosti teh uslužbenk. Zato ljudje odločno zahtevajo njihovo zamenjavo. Naše zadruge potrebujejo pridne in dobre ter sposobne kadre, ne pa lenuhe, izkoriščevalce in celo surove ljudi!

PLANINA NAD SEMIČEM

Ker se večkrat oglašimo, si bo kdo mislil, da nam gre vse po volji, razen tatvin, ki smo jih že opisali. Prav zadovoljni smo z gradnjami, ki jih je opravilo gradbeno podjetje »Pionir« iz Novega mesta, čeprav delo še ni popolnoma

V VSKO HISO DOLENJSKI LIST!

Zene zadružnice na Sinjem vrhu

Tudi mala oddaljena vasica Sinji vrh v Beli krajini je nekoliko zaživela. Zene-zadružnice, katere vodi tovarišica Dupinova, poslovodkinja kmetijske zadruge in delegatka okrajne zadružne sekcije, so organizirale gospodinjstvi tečaj, ki se je začel 7. januarja. Tečaj obiskuje 25 žena in mladink-zadružnic. Na tečaju se zadružnice poleg kuhanja uče še šivanja in prikojevanja. Pomaga jim tudi domači učitelj, ki bo zadružnice seznanil s različnimi gospodarskimi vprašanji, s sardjstvom in živinorejo. Medicinska sestra iz Vinice bo ženam predavala o raznih boleznih, negi dojenčca in o drugem, kar zadružnice najbolj zanima.

Zene-zadružnice nečajo zaostajati za drugimi, zato bodo z veseljem in redno obiskovale ta tečaj, po končanem tečaju pa povedale, koliko so na njem pridobile. Zadružnicam v Sinjem vrhu želimo pri njihovem delu veliko uspeha.

IZPRED SODIŠČA

OBSOJENA BABICA-MAZAČKA

Terezija Zevnik, babica iz Novega mesta, se je poleg svojega poklica bavila z nečednim poslom, da je svojim »klijentkam« odpravljala plod. Te vrste »usluge« pa ni delala iz sedutaja do zensk, ki so jo prosile pomoči, pač pa za dobro nagrado. Ugotovljeno je, da je v kratkem času sedem mladih ženskam osemkrat odpravila telesni plod (eni dvakrat) in prežela zato lepe nagrade tako v denarju kot v blagu in živilih. Honorar je seveda dosledno izterjala. Če ji »stranka« ni mogla takoj plačati, ji je po neje opominjala, dokler ni vsega plačala. Poleg teh primerov je imela še več takih, kjer je ženskam pomagala je z različni

Splšno trgovsko podjetje ČRNOMELJ

sporočila vsem odjemalcem, da je odprlo v poslovalnici šte. 2 v Črnomlju oddelek za komisijsko trgovino. Vse stranke ki želijo prodati različne predmete, vabimo v naš novi komisijski oddelek.

dokončano, to pa zaradi tega, ker smo z gradnjami pričeli že pozno jeseni. To podjetje gradi pri nas vsako leto in smo z njim zelo zadovoljni. Zato nam je žal, da smo se prav lani v zadnjih dneh nekaj sporekli, sicer ne po krivdi enega ali drugega podjetja, pač pa po krivdi človeka, ki je bil in nekaj dni odgovoren za delo na gradbišču.

Prenovili smo vodovod in napravili korita za napajanje živine pri novih vlevih. Korita so delali trije vaščani iz sosednje vasi Rodine. Z njihovim delom pa nismo zadovoljni, ker niso do kraja tlakovali korita in so z delom prenehali kar sredi dela. Pri tem je seveda tudi naša krivda, ker smo jih že vnaprej plačali za delo, ki pa potem niso opravili. Ne čudimo se tudi, da so ti trije ljudje v času, ko se delali pri nas, dobili od strani ostalih pridnih delavcev naziv »koritarji«.

Ker imamo sedaj še lepo vreme, bomo opravili še razna druga dela, predvsem pa bomo pripravili material in vse potrebno za dovršitev gradenj, ki so bile lani prišete.

MOKRONOG

Z ukinitvijo popoldanskega vlaka št. 9436 z odhodom iz Trebnja ob 15.15 ur je prebivalstvo Mirenske doline zelo prizadeto, saj opravi pota in ostalo v Trebnjem že v dopoldanskih urah, nato pa mora čakati na večerno vozovo, ki pa ima navadno še precej zamud. Ali ne bi mogla železniška direkcija v Ljubljani upoštevati želje prebivalstva in vlak spet upeljati, kakor je to naredila že na večih progah?

Zahtevajte

v gostilnah zdraviliških in kavarnah

DOLENJSKI LIST

CRMOŠNJICE

Čeprav je noveletna jelka že za nami, so vendar doživljaja v zvezi z njo še vedno živa v srcih naših pionirjev iz Crmošnjice. Zadnji dan starega leta so prav lepo proslavljali. Pod vodstvom tovarišice Vide Korišnje so odigrali igrice: »Jagoda išče Dedka Mrzaca«, po igri pa je prišel na oder Dedek Mrzac. Otroci so s prikupnimi besedami prav lepo pozdravili. Pionirki so komaj čakali, kdaj bo odliel koš, ki je bil napolnjen z lepimi darili. Odboravci so bili prav vsi. Za vse pionirje je poskrbela sindikalna podružnica Crmošnjice, tako da je bilo noveletno voščilo res priložno. Igrice, mladinske knjige, solske potreščine in podobno bodo naše male še dolgo časa spominjale na ta lep dan. Lahko pa bi noveletno jelko pripravili še lepše, če bi se za to zanimali tudi ostale organizacije in nam pomagale. Vendar med njimi ni pravega odnosa do pionirjev, kar pa človek na vasi na vsak način pričakuje. Na pionirje gledajo vse preveč zvisleno, pri tem pa jim marsikdo tudi zavira njihovo delo. Zelo dobro se je izkazal tovariš Jože Jeraj, ki se je z nekaterimi mladinci potrudil, da je našim najmlajšim pripravil res lep dan.

AJDOVEC

Otroški praznik ob Novem letu smo tudi v Ajdovcu lepo praznovali. Kolikor je dopuščal skromen oder, smo z uspehom odigrali Golfovo igrice »Snežuljica«. Lahko nam bi kdo očital, da smo posegli po tako zahtevni igri. Oder je dovolj velik za te lutke, kulise so odvisne od naše iznajdljivosti, otroci pa so okorni in včasih preveč rožati. S petrolejke se oder tudi ne da pravilno razsvetljevati, ker taka svetiljka zahteva mnogo svetlobe, ki ga v »dvorani« redno primanjkuje. Zato se zgodl, da steni je klavirno bril, ko bi v delanju moral biti najlepši sončni dan. V takem solumu je res vse skrivnostno, do čarobnosti pa še precej manjka. Delo na takem vsakem odru da mnogo truda. Pa smo le igrali in prav v tej tesnobi že več igrer z odraslimi in pionirji. Korajzja velja!

Naši mali igralci so se v svoje vloge prav dobro živveli. Prikupna je bila Snežuljica — Minka Rogljeva. Svojo vlogo je zalrgala otroško preprosto. Prvi uspeh na odru naj ne bo zadnji. Pričenit so bili kratke, ki so z velikim navdušenjem hodili k vjam, pri resnični igri pa jih je navdajala strah, da so pozabljali na besede in kretnje. Toda kako bi jim zamislili: mišne obleke iz novomeškega gledališča, nečedne brade in bričje svetiljke pa še radovedni igralci — vse to jih je motilo. Svoje naloge pa so le opravili. Najbolj sta bili zadeti vlogi obeh razbojnikov.

Baletke so bile ljubko nerodne. Koliko vaj jih je stal vsak gib! Pepca — sirota brez staršev — se je vadija, prej pa je vse do snega pasla ovese na starih in gromovju. Človek bi izgubil z njimi potrpljenje, če ne bi poznal njihovega trdega življenja. Dobro voljo pa so pokazali vsi naši solarčki in to je že uspeh, vzgojitelju pa nagrada za trud. Škoda le, da svojih otrok niso prišli pogledat tudi starši. Opazili smo samo neka mater, očeta pa nobenega. Kako ponosen bi bil otrok, ko bi videl, da se za njegovo delo zanimata tudi roditelja. Dva svetova: šola in dom brez povezave ne moreta dati vzgojnih uspehov. Tudi celbanov je bilo premalo, čeprav so bili vsi povabljeni.

Po igri so bili otroci obdarovani s solskimi potreščinami in pečovim. Solarska knjižnica se je pomnožila za 16 lepih mladinskih knjig.

Z VOZOM JE PODRL STARO ZENICO

Devetnajstletni Anton Golobič, konjar na državnem posestvu Poganci pri Novem mestu, je lani 31. oktobra zavečer peljal s kmečkim vozom brez luči po Zagrebški cesti proti Žabji vasi. Konje je peljal tako nerodno, da je na cesti podrl 53-letno Marijo Sega, katera je dobila težje telesne poškodbe.

Pred senatom okrajnega sodišča v Novem mestu je mladi Golobič skesan priznal neprevidno divjanje z vozom. Obsojen je bil na dva meseca zapora, pogojno za dve leti.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Ljubljanska cesta 25, telefon št. 127 — Poštni predal 33 — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu št. 616-1-90322-1 — Četrletna naročnina 100 din, polletna 200 din, celoletna 400 din — Naročnina se plačuje vnaprej — Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani

Da smo lahko pripravili tako lep otroški praznik, se moramo predvsem zahvaliti LIP Novo mesto, ki nam je podarilo 3000 din. Zahvaljujemo pa se tudi aktivu LMS Ajdovec, ki je prispeval 600 dinarjev in vsem, ki so razumeli praznik noveletne jelke in bili dobrih sre in odprtih rok. F. B.

PREPREČEN POŽAR

Ponoči 4. januarja je pričelo goreti v zidanici, ki je last zadruga v Poljanah pri Dol. Topličah. Zidanico, ki stoji tesno poleg drugih vinskih gorici Rigelj, ima v njem tov. Novina Jože iz Podturna. Zidanica je ena najstarejših v teh goricah in je ves že precej trnel, tako da se je podtakjen ogenj zelo nazlo širil. V zidanici je bilo shranjenega precej vina, sodov in raznega orodja v vrednosti nad 100.000 din. Sreča je bila, da so ogenj takoj opazili posestaniki iz bližnjih krajev in so hitro začeli gasiti. Prvi je bil na mestu Janez Novine, posestanik iz Dol. Bušince in njegov sin Franc, potem Franc Gril iz Dol. Bušince in Gern Jože, za njimi pa sta prihitela še Anton Miklavčič iz Gor. Bušince in Matija Gril z Rigelja. Vsi ti so od zidanice oddaljeni več kot en kilometer, vendar so bili na kraju požara zelo hitro in so takoj začeli gasiti. Gasenje je bilo precej težko, ker v bližini ni vode in so se poslužili le bližnje luže, vendar so tako uspešno gasili, da je zgorela le streha, vse drugo pa je ostalo nepoškodovano.

Gasilec, ki so s svojo požirovalnostjo preprečili večje nesrečo in obvarovali ne le gorečo zidanico, temveč tudi sosednje, je treba dati vse priznanje. Ogenj je podtaknil brezvesten človek, ki se je hotel maščevati in so mu organi oblasti že na sledi. D. G.

UPRAVIČENE PRITOŽBE NA ŽELEZNIŠKO UPRAVO

S podražitvijo železniške potniške tarife so potniki pač pričakovali, da bo važnja udobnejša, kar je železniška uprava tudi obljubila. Vendar pa temu ni tako, vsaj na vseh progah še ne. Nekateri vagoni so nezakurjeni ali pa je toplotna napeljava pokvarjena in železniških vozov ne segreva. Tudi razsvetljava še ni urejena po vseh vozovih. V dolgih nočeh je potovanje teml in mrazu kaj neprijetno, zato naj bi železniška uprava poskrbela, da se popravijo luči in grelne naprave. Potniki, ki plačajo za vlak precej visoko potatino, zaslužijo tudi vsaj kolikor toliko udobno vožnjo na vseh progah! Gr.

ZADRUŽNA EKONOMIJA V DOLENJSKIH TOPLIČAH

Zadružna ekonomija v Dol. Topličah, ki bila na svojem obsejnim posestvu sicer le malo delavcev, se navzile vsem težavam prav lepo razvijala ter ima od leta do leta lepše uspehe. S svojimi pridniki skrbi za prehrano topličskih ustanov, presežeke pa odaja za skupnost. V hlevu je vsako leto več živine, hkrati pa so si nabavili tudi veliko kmetijskega orodja. Za pomlad si bodo nabavili tudi traktor, s katerim si bodo vsled pomanjkanja delovne sile veliko pomagali. Končnega obračuna za preteklo leto še nimajo, vendar pa se že sedaj vidi, da je bilo delo zelo uspešno. D. G.

Nekaj za Črnomljičane!

V zadnji številki »Dolenjskega lista« smo brali članek o preimenovanju ulic v Novem mestu. V Črnomlju na kaj takega nihče ne misli. Naše ulice imajo še danes imena iz dobe Franca Jožefa. Vem, da se bo marsikdo, ki bo to bral, iznenadil nad temi imeni, zato jih tudi zapisem, kakor jih imenujemo:

Župnik Širaj pred ljudskim sodiščem

Pred senatom okrajnega sodišča iz Novega mesta se je na javni razpravi v sredo 16. januarja zagovarjal v Trebnjem prodekan Jakob Širaj, župnik iz Mirne, zaradi svojega protiljudskega, izdajalskega dela med narodnoosvobodilno vojno. Ob zaključku lista razprava še traja, zato bomo o poteku razprave poročali v prihodnji številki.

Drobtine iz dolenske popotne malhe

mi obljubili koš novic, da sem jim lepo odpisal, da moji čevlji ne bi prenesli blata, s katerim se Širaja tako bahato postavil. Tako mlad intelektualni tudi nisem več, da bi čez gore hodov in drv skakal, kakor delajo tisti, ki grede vsak dan na vlak. Če ste me pa, dragi tovariši, samo zaradi vaše blata vabili v Stražo, pa prepričate tale recept: vile v roke in likidajte! Najprej tiste, ki blata ne vidijo pa bi ga morali videti in poskrbeti za snatna pota, nato pa vsi za blata zamahnite. Če bo kakšen konec vril smil prav do Novega mesta, nič zato! Hvalenji vam bodo številni bolniki, tujei in invalidi, ki potujejo v Toplice in nazaj, pa tudi vsi ljubji potrpežljivi Stražani. Če tudi ta recept proti blatu ne bo pomagal, potem vem samo še tole: napeljte železno od trafike do potniške postaje s stranskim odepom mimo zadružnega doma do barake LIPA! Pa kar nič ne zamislite!

Janez, ne pridruži se, da ne boš nekoli več sem ali tja! Tako so mi oni dan dejali znanci, ko sem moral spet v Šmarjeto. Spet sem moral ugrizniti jabolko, ki sem se ga najbolj otepal. Zeja me je prignala v gostilno, o kateri sem zadnjič pisal. Čevček imajo po 80 dinarjev — nikjer ni tako drag, čeprav je marsikje celo manj kisel! Najbrže me imajo za kapitalista, če so mi tako ceno postavili. Še na stranice sem zavil, pa sem skoraj v pakirvalnih obliči kakor zadnjič tista slanina, vendar pa sem se še rešil z nožem. Je že tako, da imam srečo, kakor liska, ki je v Smihelu ob belem dnevu iz zaprtega skednja ušla štirim lovcom, svečer pa se je za preganjanje maščevala nad nedolžnimi kokošmi. Na cesti pred gostilno sem v Šmarjeti poizvil nekemu možkarju, kako drago vino imajo. Premeril me je od nog do glave, si ogledal moje zamazane akarpe in zmečkane hlače, dvoumno pomigal z brki in dejal: »Ha, če bi ti imel zbirskane čevlje in zlikane hlače, potem bi šele videl, kako lepo in poceni bi bil postrežen!«

No, za novo aknjo bogatejši sem jo mahno, za novo aknjo bogatejši sem jo mahno, za novo aknjo bogatejši sem jo mahno. Na cesti pred gostilno sem v Šmarjeti poizvil nekemu možkarju, kako drago vino imajo. Premeril me je od nog do glave, si ogledal moje zamazane akarpe in zmečkane hlače, dvoumno pomigal z brki in dejal: »Ha, če bi ti imel zbirskane čevlje in zlikane hlače, potem bi šele videl, kako lepo in poceni bi bil postrežen!«

nje za planinsko društvo bomo razgibali tudi s predvajanjem primernih reklamnih filmov, ki prikazujejo lepoto in veličastvo narave.

Podružnica SPD v Črnomlju bo imela ustanovni občni zbor v sredo, dne 23. januarja v prostorih gostinskega podjetja MLO. Pripravljali odbor vabi vse, ki ljubijo lepoto narave in žele postati člani planinskega društva, da se tega zbora udeleže in pomagajo izbrati upravni odbor podružnice, ki bo lahko dal polno jamstvo, da bo v dohodnem času zgradil planinski dom na Mirni gori. Propaganda za planinski dom mora zajeti vsakogar, ki želi uživati lepote naše zemlje in si s tem krepiti duha in večati mi ustvarjalnosti v naši mladi socialistični domovini. K. M.

Šentjernejske novice

V St. Jerneju smo pripravili veliko veselja malim in velikim za noveletno jelko. Malčke smo obdarili in jim pripravili lepo igrice »Dedek Mrzaca«, nato pa so si ogledali film Guliverjev potovanje. Igra se režirala učiteljica Tonka Škerle, scenarjo pa je naslikala tov. Vlasta Schoepplova iz Tolstege vrha, ki nam s priznano spretnostjo vsako igro opremi z novimi odgovarjajočimi kulisami. Dve pesmi v igri sta bili od domačega pisca. Igra smo ponovili 6. januarja. Obisk bi bil lahko boljše, če pomislimo, da so razne cirkuške predstave ačajno obiskane. Več razumevanja za domače prireditve, ki so vzgojnega značaja!

Silvestrovanje je privabilo v našo dvorano veliko ljudi, ki so z zanimanjem sledili posameznim, lepo izvedenim točkam sporeda. Dvorana je bila lepo okrašena in bogato razsvetljena, zabava pa je potekala v radu.

Takoj po novem letu smo pričeli s škropljenjem sadnega drevja. Pri tem uporabljamo drevesno, nitrozan in durlo. Bomo videli, katero teh škropljiv se bo najbolj obneslo. Škroplilno akcijo vodi tov. Janko Zalokar iz Vrha. Gospodari morajo pred škropljenjem drevje obrezati, razredčiti drevesne krona, da bo imelo sonce dostop, odstraniti je treba pogaznike iz korenin in suhe veje, postrgati mah in lišaje in to sežgati. Mlada drevesa ovijte s slamo, ker vam zajee lahko v eni noči naredi veliko škodo.

Napisati moram še nekaj o našem kinu in njegovi reklami. Obiskovalce našega kina vsakokrat prijetno preseneti moderna in prihodnjem filmu primerna reklama. Vsakokrat gledalci razne razne barve in oblik, razni okrajni okolišaji, vse zabava s svojo sočnostjo, živahnostjo in smiselnostjo med obiskovalci veliko zanimanja. Na tem polju je prava umetnica naša priljubljena igralka Minka Jereletova.

Te dni nas zapušča rajonski monter DESa tov. Franc Primožič, ki je premešen v Trejnje. S svojo pridnostjo in postrežljivostjo se nam je vsem zelo prikupil in nam je resnično žal za njim. Nikdar ga ni ostavilo ne slabo vreme, ne noč, ne razne druge zaprake — vedno se je na kolezu ali motorju

vozil okrog, iskal napake in odpravljati. V lepem spominu pa ga bomo obranili tudi kot zvestega sodelavca SKUDA. Ko mu želimo obilo uspeha na novem službenem mestu v Trebnjem, podpirajmo izobasno njegovega naslednika tov. Franca Bolka iz Domžal ter mu želimo dobrodošlico.

Od nas odhaja tudi tov. Zagar, upravnik ekonomije Litostrojev iz Dol. Brezovice. Kakor njegov prednik tov. Pušenjak, tako je tudi on imel razumevanje za potrebe naše svete in kulture in nam je s svojimi tovariški sodelavci vedno rad pomagal pri raznih prireditvah in manifestacijah. Tudi njemu se lepo zahvaljujemo za vse njegovo delo pri nas in mu želimo na novem službenem mestu veliko sreče in uspehov. V naši strdici pa iskreno pozdravljamo tov. Aloja Stuhca, ki je nastopil službo kmetijskega delovodje pri ekonomiji Litostrojev. Obljubil nam je sodelovanje pri klubu za konjski šport, ki ga zelo zanima, zato se bo tudi zavzel za vzgojo mladega kadra.

Naši lovci so pred kratkim pridrieli lov na divje prašiče. V Kobiljah na Gorjanem so nalezili na krdele sedmih svinj. Znani gostilničar tov. Janko Reelj iz St. Jerneja je ustrelil 105 kg težkega in obstrlel 70 kilskega, tovariš Jože Oklički iz Vrholja pa 68 kg težkega divjega prašiča. Gospodinjki tečaj poteka prav lepo ob neznanjšnem zanimanju naših deklet. Za noveletno jelko so spekle precejšnje količine okusnega pečiva, s katerim so bili obdarjeni naši malčki. Prav lepo se jim zahvaljujemo.

Sporočilo dopisnikom

Vse dopisnike Dolenjskega lista obveščamo, da sprejemamo nujne vesti in krajsja poročila do ponedeljka popoldne. Daljše članke in podobno dostavljajte po možnosti do vsake sobote, da bo gradivo lahko objavljeno v številki, ki izide naslednji petek.

UREDNIŠTVO

Kino

KINO NOVO MESTO predvaja:

Od 18. do 21. januarja: angleški film »Ana Karenina«.

Od 22. do 24. januarja: francoski film »Clocmerie«.

Od 25. do 28. januarja: francoski film »Očka«.

Oglasi

OBVESTILO

Ponovno sporočamo vsem dopisnikom in naročnikom lista, da na neprepisana pisma uredništvo ne bo več odgovarjalo. Dopisi in pisma brez podpisov ali z izmišljenimi imeni romajo brez izjeme v koš oziroma k »odpadcu«.

BREZOVE METLE izdelujem po naročilu. Za podjetja jih izdelam tudi večje količine. Jože Jeraj, Srednja vas pri Crmošnjah, pošta in postaja Semč v Beli krajini.

URADNICO z dobrim znanjem strojeplajsa in stenografije sprejemamo takoj v Novem mestu. Služba stalna. Naslov v upravi »Dolenjskega lista«.

Mokrom polju pri St. Jerneju so bile kase odprte za menjavo denarja, jaz pa nič o tem ne vem! Pa so sili komunisti tisočaki v nov denar. Sreča, da družje o teh menjavah nič ne vedo — pa tudi tiste razgrete glave, ki so razdirale vesti, da bo denar zamenjan, so se medtem že menda pohladile. Če se niso, se bodo pa še!

V Semiču sem se zapisal med alpiniste. Odkrili so južno steno Triglava na poti iz vasi mimo Stefana proti postaji. Kolikor ni voda zdrila pota, ga bodo pa zdaj ljudje zgrizli s koloni. Tako je pripraven kot bližnjica k železnici. V Semiču imajo še to posebnost: kulturo prodajajo na kilogram — prosvetni dom je namreč še vedno magazin! Bela krajina ima sploh precej znamenitosti. Tako na primer navzile vsem ljubljanskim obljubam še vedno nima resnega avtomobila, čeprav bi ga kravato potrebovali! Pa zbolijo recimo pomoči v Semiču ali kje v Sredgori. Do ambulante imajo sro ali dve, sestra iz ambulante te kot nujen slučaj pošlje v Črnomelj k zdravniku, vendar — vlaka nimaš! Če si dovolj zgoeden in imaš zadosti vročine, lahko ujameš tistega ob štirih jutraj, če ne, pa greš popoldne ob štirih v Črnomelj. Če se ti z boleznijo mudi — bratec, izvoli pes v Črnomlju! Pet ur tja, pet nazaj, pa nimaš več vročine, ne boleznij in ne celih podplatov.

Se v Gradacu sem minogrede zavil, da sem pozdravil sosednike in prijatelje. Res je, dobro delajo Gradučani, marsikaj so si lani popravili in postavili, lepo dvorano imajo, pa spomenik, ki mu žal še vedno manjka glava, to in ono so uredili, le vsakih petov — bratec, izvoli pes v Črnomlju! Pet ur tja, pet nazaj, pa nimaš več vročine, ne boleznij in ne celih podplatov.

Se v Gradacu sem minogrede zavil, da sem pozdravil sosednike in prijatelje. Res je, dobro delajo Gradučani, marsikaj so si lani popravili in postavili, lepo dvorano imajo, pa spomenik, ki mu žal še vedno manjka glava, to in ono so uredili, le vsakih petov — bratec, izvoli pes v Črnomlju! Pet ur tja, pet nazaj, pa nimaš več vročine, ne boleznij in ne celih podplatov.

V Novem mestu narašča zanimanje za fizikulo. Oni dan je študent Andrej treniral met krogel; ker je ravno ni imel pri roki, si je izposodil granitno kocko in jo v krasnem loku poslal v Krko. Saj pravim, premalo rock so naročili za čisto mestni očetje, premalo in za konec? Želim dobroga vremenala! Pa zbolijo recimo pomoči v Semiču ali kje v Sredgori. Do ambulante imajo sro ali dve, sestra iz ambulante te kot nujen slučaj pošlje v Črnomelj k zdravniku, vendar — vlaka nimaš! Če si dovolj zgoeden in imaš zadosti vročine, lahko ujameš tistega ob štirih jutraj, če ne, pa greš popoldne ob štirih v Črnomelj. Če se ti z boleznijo mudi — bratec, izvoli pes v Črnomlju! Pet ur tja, pet nazaj, pa nimaš več vročine, ne boleznij in ne celih podplatov.

O sanici, drsi in smuki

Kje so že časi, ko so peke sanke iz Marofa do Ferliča ali iz Grma do mostu, če pa v bližini ni bilo »kifelca« — saj veste, policaja one dobe! — tudi še doli v Kandijo do Kondačka! Dosti Krke je medtem že preteklo mimo Novega mesta in več kot dvajsetkrat je že izhlapela na svoji dolgi poti v Crno morje ali na njegovi prostrani površini. Leta 1929 pa je Novo mesto zakovala v tolikšen ledeni oklep, da so si težki vozovi upali čez Krko. Tedaj so peke po drsalke. Po malem sicer vedno, najbolj pa še takrat, ko so ob nekdanjem kopalšču na Loku pod sedanjim železniškim mostom imele žabe svoje lepo morje. V tistih časih se je drsal ves mladi novomeški svet. Kar je res, je res, ne le mladi svet! Tudi starejši letniki so se elegantno pojali po zrcalni gladini.

Najkasneje in najteže so se med Dolenjci uvajale smuči. V Novem mestu in okolici so si nekam sramežljivo utirale pot. Joj, smučarka v dresu v tistih časih! Vse mesto se je oziralo za njo. Skoraj več kot je imela las na glavi, je padlo opazk na njene hlače. Pa to že ni več res, tako dolgo bo skoraj. Zdej smo pa tudi Dolenjci iz leta v leto bolj vneti smučarji. Saj narava s primerno oblikovitostjo tal tudi pri nas ne skopari. Le vreme nam prero poganja. Zato pa je treba izkoristiti vsak dan, da, vsako uro, da pridemo tudi pozimi na svoj račun v gibanju na prostem, v športnem udejstvanju!

Kaj kratka je doba, ko venec devtina obdaja zasanjani svet tam od kočevskega Roga in nasmejanih goric do sinjih Gorancev, ko je vse belo, čista, zid in drevje, ki se sklanja pod svojim težkim lipom ter siplje milijone blestečih zvezdic na pot in na vrt. Bajka neslutne lepote je zimska sprememba slikovitega srednjeveškega mesteca.

Kje bi bil svet bolj pripraven za pravo zimsko veselje kot v okolici dolenske metropole, kjer se kakor krtine dvigajo in nižajo holmi in griči, po katerih drvi vzhitni izletnik v zimski raj? Čez drn in strm gre preko ograj in plotov, med drevjem in po planem.

Kam, le kam? O, prav na vse strani! Terenov za začetnike, za srednje izvežbane in za mojstre smuške tehnike ne primanjkuje. Prvi in drugi bodo ostali bolj poznani v bližnji mestni okolici, mojstre pa bodo zvalile velike smuške ture na Gorjance in v Kočevske hribe.

Ozrimo se le bežno naokoli! Tja preko Dobrave in Muhabera in Kačje ride se vleče smuška sled visoko nad Prečno do skrivnostne kotline jamske Luknje in po goličah do Krke ter ob njej nazaj v Novo mesto ali pa gori do Straže in njenih goric. Povratek z vlakom. Tudi smučarji, ki pohite s Kačje ride do Mirne peči ali pa so pridržali tja čez Hmeljnik, se lahko vrnejo z vlakom.

Bolj vlakom Gorjanci. Pa o tem enkrat posebej!

V Kočevskih hribih pa so na zapuščenih Gačah čudoviti smuški tereni s prelestnimi razgledi. Do Semeča z vlakom, potem pa dilce na noge in čez vasi Kleč in Planino na Mirno gofo. Ob čistem ozračju razgled obširen in nepozabljiv! Ozka gorska dolina pelje od tod polagoma navzdol po planem in skozi gozd na prostrano planoto, kjer že dolgo samejavo razvaline opuščene kočevske vasiče Gačine. Pomladanska flora je tod neprekosljiva. Potem strmo navzdol v Črnošnjice. To smejo tvegati le zelo izvežbani smučarji! Povratek bodisi nazaj v Semeč ali pa po divji soteski Starih žag v Dolenjske Toplice oziroma Stražo in z vlakom domov.

Da ti kasneje ne bo žal, na prostem zdaj se suči, požene te po snegu vse, sani, drsalke, smuči!

-at

„Razvalina življenja“ v Trebnjem

Že nekaj desetletij naši podeželski odri z uspehom uprizarjajo Finžgarjevo ljudsko igrano „Razvalina življenja“. Je to svojevrsten dokument razpadajoče vasi, ki razpada po zaslugi enega samega človeka, ki z žgano plaščo kupuje premoženja in duše. Svet si kopiči na žuljih in solzah svojega bližnjega in ko bi se slednji moral pojaviti kot kralj med kmeti in se veseliti posledic svojega dela, vidi, da se vse poruši. Čelo lastna hči gre mimo njegove oteruške strasti in plane v ogenj šlate ljubezni do Ferjana, katerega je ljubila, predno se je omožila z Martinom. Lenka je morala vzeti Martina, ker so tako zahtevali interesi kmečkega kralja Urha, ki kopiči premoženje na vse mogoče načine. Slednji se stvar žalostno konča, kajti Lenka še vedno gori za Ferjana, Martin jo iz slepega ljubosumja zadavi. Ferjan v tem hipu ne krivi Martina, pač pa pokaže na žganjarja Urha, čes: morilca si ti!

Poglejmo kako so uspeli z Razvalino življenja v Trebnjem. Gre za karakterno delo, ki zahteva vsežino, če ne celo rutinerstva. Ogledimo si, v koliko so pripomogli k uspehu posamezni člani igralskega kolektiva. Žganjarja Urha je podal Pavle Japelj, ki je igrar tudi režiser. Japelj je nedvomno odličan igrar, kar smo že poudarjali. To vlogo je še prav posebno dobro rešil. Po-

misleki ob njegovi pretirani uporabi medmetov in več ali manj stalno ene in iste geste sicer niso zmanjšali uspeh, dasi so motili. Gre za to, da vsak igrar svoje vlogo doživlja in jo tako tudi poda. Nicer sar ne sme biti preveč, ne premalo. Žal imajo Japeljeve partije vse eno in isto mimiko, gesto in modulacijo. Lenko je oblikovala Mimi Poljanškova dokaj lepo, saj je gotovo med najnadarnejšimi igrarici v Trebnjem. Če je imela pri premieri manj sreče, je to pri repriji temeljito popravila. (Reprija je bila sploh na višji ravni kot premiera) Partija Tone, ki jo je podala Angelca Zaletoč, je bila glasovno odlična, medtem ko igralsko ni in ni odgovarjala. Režiser bi moral z njo več delati in na ta način izboljšati vse tiste finese, ki so teji vlogi potrebne. Martin Janeza Gartnerja je bil vsestranski doleden, nastuden in resnim prizadevanjem in razumevanjem vloge. Bil je celo nazlasno neoporečen, kar se na tem odru reško primeri. Ferjana je predstavljal Stanek Prijatelj. Če upoštevamo glasovno nerazpoloženo pri repriji, moramo ugotoviti, da je bila vloga lepo rešena, čeprav se čuti, da leže temu igraricu bolj smešne kot nesrečne vloge.

Sirka je pokazal Tone Ojstršek pri repriji bolj prepričljivo kot na premieri. Zdi se, da ta igrarica postopoma napreduje, ki je ob toliki prizadevanosti, kot jo je pokazal on, prav lahko doseže. Potovka Silve Kraljeve je bila prav prikupna, čeprav pa je imela z jezikom, ki je na našem odru posebno poglavitje, kajti naši igrarici so vse premalo zavedajo, da ima jezik svoje zakonitosti in da je oter tribuna lepega jezika. Japelj je govoril gorenjsko narečje, čeprav tudi ne dosledno, ostali pa so tavalni neke na sredni med knjižnim, dolenskim in celo štajerskim govorom. (Gartner in deloma tudi

V NOVEM MESTU NISMO ZADOVOLJNI...

...z neokusnimi napisnimi tablami mnogih podjetij in ustanov, ki mestu niso v ponos...
 ...z notranjostjo kino dvorane, katero bi bilo treba temeljito obnoviti, urediti pa tudi zanemarjeno vežo pred dvorano...
 ...da visijo plakati nekaterih prirediteljev po deskah in kostanjih tudi po ves mesec in več po prireditvi, drugi pa izginejo z desk še pred prireditvami...
 ...da nekateri avtomobilisti še vedno prehitro dirjajo skozi mesto...
 ...z neposutim pločnikom proti kolodvoru...
 ...z malomarnostjo, da mest. knjižnica še vedno tiči v nemogoči luknji...
 ...da nimajo ljudje v Koloniji vođe in da bodo začeli kopati vodnjake...
 ...da cvetijo glavna stena Doma ljudske prosvete, čeprav smo sredi zime in da se to ponavlja že sedmo leto...
 ...da teče sredji mesta gnojica čez Gerdešičevo cesto navzlic sklepu, da

bi morala biti stvar urejena že lansko pomlad...
 ...s predolgimi kulturno-prosvetnimi programi ob raznih prireditvah...
 ...z umazano mestno kavarno, ki je brez zaves, okna pa zapira z deskami in ki nujno vpije po sodobni ureditvi...
 ...da se mnogim mudi ob 12. uri iz pisarn na kosilo, od koder se vračajo na delo ob 13. uri in ob 14. gredo spet domov...
 ...da nihče ne kritizira nekvalitetnih prirediteljev in da so ljudje vse preveč zadovoljni z vsem, kar jim nudijo razne prireditve...
 ...s slabo izbiro blaga v trgovinah, s pomanjkanjem suhomesnatih izdelkov, ki jih lahko v Ljubljani kupiš v delikatesnih trgovinah na koše in celo poceni in s pomanjkanjem izbire pijač...
 ...s slabo založenim trgov, na katerega so kmečke delovne zadruge in državna posvetila najbrž pozabila...
 ...in še z marsičem, kar bi se dalo z malo dobre volje odpraviti.

Vasovalci na mokrnoškem odru

V soboto 12. t. m. se nam je mokrnoška igralska skupina predstavila s spevoljno „Vasovalci ob spremljavi domačega orkestra“. To je bila kristna predstava lepega ubranega dela, kar nam je avtorica Dr. Ljuba Prerperja na prireditvi sama povedala. Njena navzočnost je dala celotnemu večeru še večji sloves. To lepo delo, ki je sestavljeno iz 77. narodnih pesmi, ki v harmonični povezavi dajejo vsebino celotnemu delu, je napravilo na vse gledalce globok in prisen vtis. Delo je bilo v režiji tov. Vilka Vlečnika in Dr. Rajka Feneč v dovršeni obliki nastudirano.

S tem nastopom so naši igrarici pokazali, da so zmogli spraviti na oder umetniško delo, za kar imata predvsem največ zaslug poleg igrarcev in članov orkestra vodja orkestra tov. Dr. Rajko Feneč in režiser Vilko Vlečnik, ki je za ta nastop sam napisal prav lepe kulise. Obiskovalci, ki so naprtili dvorano do zadnjega kotička, se prirediteljem in sodelujočim najtopleje zahvaljujejo in jih prosijo, da bi jih kaj kmalu zopet razveselili s kakšno tovrstno prireditvijo. Zelo so uzgajali pred opero nastopajočih pevci, ki jih je na klavirju spremljal Dr. Feneč in sicer dvospev Močan-Girm ter Kozelj-Močan in solospjev tov. Gernedla, ki ga je občinstvo pozdravilo z burnim plaskanjem.

KUD Mokrnoš se je znašel in zato trdno upamo, da nas bo še večkrat razvedrilo!

S. P.

OB UPRIZORITVI

„JURJA TEPKA“ NA GRMU

V nedeljo smo v nabito polni dvorani na Grmu gledali premiero Molierovega dela „Jurij Tepka“. Naslov nas je presenetil, ker je avtor Molier delu temu delu naslov „George Dandin — Prevaranti soprog“. Gledalci bi stajali tudi nekaj predlogov z željo, da se igralska družina Kmetijske šole Girm v bodoče izogiba nekaterim nedostatom pri igri.

Delo izvira iz 18. stoletja iz dobe fevdalizma in zahteva času primerne obleke, kakor tudi književno izgovorjavo, česar na Grmu nismo našli. Prav tako ni dovoljeno spreminjati, še manj pa izpuščati daljših besednih govorov (tj. dejanje 4. prizor) ker čisto leto povzroči, da se igra spremeni v nejasnost. Tudi večina igrarcev (z izjemo gospoda de Sotenville in Lubina) svojim vlogam ni dalo dovoljnjega življenja, tako da so nekateri prizori (tj. dej. 6. prizor) izpadli popolnoma drugače, kot je bila avtorjeva zamisel in se je s tem zapletka igre znotraj spremenila.

J. Z.

Pismo stricu v Ameriko

Pri Bovhanovih v Malih Poljanah pri Skočjanu imajo majhno posestvo. Janezov stric Frenk Bovhan živi že mnogo let v Ameriki, kjer si je s trdim delom ustvaril novo domačijo, po vojni pa tudi na sorodnike v stari domovini ni pozabil. Bovhanovi so hvaležni stricu, kadar se spomni njihovih otrok s kakšnim paketom, v katerem dobi družina to in ono uporabno reč. Zadnjič jim je pisal stric Frenk med drugim tudi tole:

„Dragi Janez, zopet ti pošiljam malenkost, da boš otroke laže oblačil in da bodo dobro obuti v šoli. Mislim, da otroke redno pošiljaš v šolo in da se dobro uče. Zelo bi bil vesel, ko bi mi tvoj sin, ki ima že 10 let, lahko sam

napisal, da bi videl, kaj vse se je že naučil...“

Iz stričevega pisma veje skrb, da bi se Janezovi otroci dobro učili. Ko se je Bovhan nekaj dni nato menil z Jožetom Matkom, pa s tajnikom Antonom Lindičem in Francem Pirnarjem, kako bi se stricu oddolžil vsaj malo za njegovo ljubezen do stare grude in do družine, je Matko na vsem lepem dejal:

„Zakaj mu pa Dolenjskega lista ne bi naročil, saj je stric že tako dolgo v Ameriki, da bo nad vse vesel, ko bo vsak teden zvedel za domače novice! Beseda je dala besedo, Bovhan je pa izvel iz listnice 600 dinarjev in prosil Matka, naj takoj naroči za strica v Ameriki Dolenjski list. To številko bo tovariš Frenk Bovhan v Sheboganu že sam prebral in videl, da se ga njegovi sorodniki v stari domovini s hvaležnostjo spominjajo! Je že tako, da vsak teden stricu ne moreš pisati, kaj je doma novega, kako živimo, delamo in ustvarjamo — to pa mu bo odslej redno pripovedoval Dolenjski list.

Gospodinski tečaj v Mirni peči

V okviru osnovne šole je bil pred kratkim organiziran v Mirni peči gospodinski tečaj, v katerega se je iz vsega sektorja javilo 50 mladink. Iz tehničnih razlogov je bilo sprejetih le 35. Predstojatelj tečajnega in praktičnega pouka je odstojni učitelj Tone Rupena. Tudi poživljajni učiteljev se je javilo dovolj. Tovarišica Marija Čuček učiteljica kuharja, Frančiška Božičeva poučiteljica matematike, slovensčino in vzgoje, Giza Šporarjeva pa gospodinjstvo in hrano. Tudi za šivanje so dekleta pokazala igrado zanimanje. O tem jih poučuje tov. Marija Miklič, zaščitna sestra Helena Makše vodi predavanja o zdravstvu, Adalbert Božič pa poučuje zgodovino in vodi obnem tudi statistiko. Teoretičen pouk imajo vsaki tork, praktičen pa v treh izmenah v sredo, četrtek in petek.

Mlade tečajnice so zelo pridne ter redno in z zanimanjem obiskujejo tečaj, na katerem so se že mnogo naučile. Za novostno je bilo s napelke kekske, s katerimi je bilo obdarovanih 400 pionirjev. Za zaključek tečaja, ki bo na dan žens. 8. marca, da so sklenile, da bodo razstavile svoje izdelke ter nastudirale lep spored z govorom, recitacijami in igro „Svet brez sovraštva“. A. B.

SAMO ŠE 3 DNI

do žrebanja, ki bo 21. januarja v upravi Dolenjskega lista — zato obnovite naročnino! Tisočak ali ena izmed 19 knjig čaka morda prav na vas!

Pionirji - sneženi mož vas pozdravlja!

Dragi pionirji in pionirke! Prva nagradna križanka „Sneženi mož“ je za nami! Kar 90 pravih rešitev ste poslali iz vseh krajev Dolenjske! Pa ne samo iz Dolenjske — iz Ljubljane, Bleda, Jesenice in celo iz Beograda smo dobili pravilno rešene križanke. Preveč bi bilo, če

NE POZABITE!
21. januarja
NAGRADNO ŽREBANJE!
 Obnovite takoj naročnino!

NA TEČAJU NA TRŽIČU JE RES PRIJETNO

Že pred sedmo uro zvečer je v šolskih prostorih zbranih 62 kmečkih fantov in deklet. Malokdaj kdo zamudi! Najbolj točna so dekleta — katera pa tudi ne bi bila vesela za nimivega tečaja, ki je letos privabil množico rednih obiskovalcev.

Fante seveda predvsem zanima vinarstvo, sadjarstvo in ponk o splošnem kmetijstvu; o tem jim predava Lojze Udovič. Sam je kmečki fant, a zna tako živo povedati, da kar pritegne poslušalce. Učitelj predava o živinorjavi in splošnem kmetovalčevem gospodarstvu.

Za dekleta sta upraviteljica šole in šivilja Miheleca poskrbeli za prav privlačni zanimivosti. Ob torkih zvečer imajo krojne tečaje in ročno delo, ob petkih pa gospodinjstvo. Poleg navodil, ki jih potrebuje vsaka dobra slovenska mati, se dekleta učijo tudi v kuharju. Marsikaj bodo pridobile. Skoraj ne moreš reči, katera je pridnejša. Vse so pazljivo in polne vneme, da bi se kaj največ naučile. Nobene ni delo čez dan tako utrudilo, da zvečer ne bi s veseljem prišla za svinčnik ali šivanko. Poti iz šole v dom, in Malkovec je do Trilšča dolga, kamenita in blatna, pa dekletom in fantom ni predalec uro hoda! Na obrazih jim viditi navdušenje in veselje.

Po delu in učenju zapole v tih noč ter se vračajo na domove. Rozalka, Jožica, Logarjeva dekleta, P. Pepec, Franke in druge — vsi tečajniki v Trilšču: le tako naprej! Uspehi ne bodo izostali. A. Z.

bi hoteli nasteti imena vseh, ki so nam poslali pravilne odgovore. Večina rešitev je bila pravilna. Križanka v resnici ni bila pretežka. Nekateri so pozabili priložiti nagradni kupon, drugi spet pa so nam poslali izrezanega sneženega moža. Tokrat smo upoštevali vse poslane rešitve, drugič pa bomo samo tiste, katerim boste priložili nagradni kupon za žrebanje. Pa še nekaj: križanki ni treba izrezovati iz Dolenjskega lista! Dovolj je, da prepisete na list papirja odgovore na vodoravni in navpični vrstici in priložite kupon. Če obiskujete isto šolo ali razred, pa lahko vsi skupaj pošljete odgovore v enem samem listu, da pribriate na poštini.

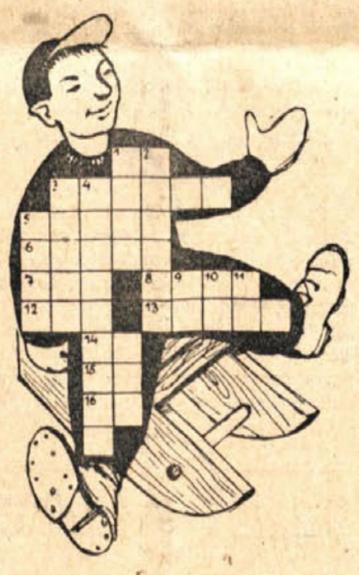
12. januarja je bilo žrebanje rešeneza „Sneženega moža“. Ker ste poslali toliko odgovorov, smo namesto dveh izrežali pet nagrad v a k a R u s in na enkrat imeli pri žrebanju sreče, nkar ne obupajte! Polizkusite srečo v prihodnjem nagradnem žrebanju. Križanka bo takrat seveda malo težja, vendar pa jo bodo bistre glavice kmalu razvozljale.

Izžrebani so bili:

1. Slavko Zupančič iz Cegelnice 27 pri Novem mestu — dobi Breznikovo knjigo »Junaki prekomorskih poletov«.
 2. Pionirki Nataša in Mirjana Germ iz Beograda, Vojv. Milenkova ul. 41 — dobita knjiga Karla Siroka »Trije bratje in trije razbojniki«.
 3. V a n k a R u s iz Podzemlja v Beli krajini dobi knjigo Franceta Slokana »Nova dežela«.
 4. Dijak Leopold Korelec iz Dolenje vasi pri Čatežu je pri žrebanju dobil Jack Londonovo knjigo »Vragi na Funlinu«.
 5. Pionirka Nuša Smid iz Novega mesta, Seidlova c. 4, pa je bila izrežbana s »Škaskimi narodnimi uzankami«.
- Slavko Zupančič in Nuša Smid naj pridetajo po knjigi v naše uredništvo, ostalim pa bomo darila poslali po pošti.
- REŠITVE KRIZANKE „SNEŽENI MOŽ“**
- Vodoravno: 2. sraka, 5. in 6. moka, 7. veje, 8. a — 2, 9. rdeča, 10. nesl, 13. nakit, 14. Milan, 15. os, 17. dama, 18. doba, 20. atom, 21. iz, 22. janjec, 24. rak.
- Navpično: 1. oko, 2. sneženi mož, 3. Amerika, 4. akcija, 5. Ivan, 6. nataša, 13. knjižnica, 14. met, 15. ob, 16. sad, 17. dan, 19. ozek, 23. NR.

KRIZANKA „SANKAČ“

Navpično: 1. tace, 2. hran, 3. nepopustljiv, 4. znana zora pri Novem mestu, 5. del obraza, 9. oblika pomožnega glagola, 10. znak za aluminij, 11. kazalni zalmek.

Vodoravno: 1. kratka za besedo »številkas«, 3. star mož, 5. velelnik glagola utrepli, 6. žuželka z nevarnim pikom, 7. struja, 8. bodičast plevel, 12. turški gospodar, 13. ptica, ki je simbol miru, 14. kratka za glavni odbor, 15. del kolesa, 16. skrajni konec suhe zemlje.

Pionirji — rešitev današnje križanke nam ne pošiljajte, ker ni nagradna. Pri našemo jo za bistritev vaših glav! Rešitev bo objavljena v prihodnji številki.

Pismo stricu v Ameriko

Pri Bovhanovih v Malih Poljanah pri Skočjanu imajo majhno posestvo. Janezov stric Frenk Bovhan živi že mnogo let v Ameriki, kjer si je s trdim delom ustvaril novo domačijo, po vojni pa tudi na sorodnike v stari domovini ni pozabil. Bovhanovi so hvaležni stricu, kadar se spomni njihovih otrok s kakšnim paketom, v katerem dobi družina to in ono uporabno reč. Zadnjič jim je pisal stric Frenk med drugim tudi tole:

„Dragi Janez, zopet ti pošiljam malenkost, da boš otroke laže oblačil in da bodo dobro obuti v šoli. Mislim, da otroke redno pošiljaš v šolo in da se dobro uče. Zelo bi bil vesel, ko bi mi tvoj sin, ki ima že 10 let, lahko sam

napisal, da bi videl, kaj vse se je že naučil...“

Iz stričevega pisma veje skrb, da bi se Janezovi otroci dobro učili. Ko se je Bovhan nekaj dni nato menil z Jožetom Matkom, pa s tajnikom Antonom Lindičem in Francem Pirnarjem, kako bi se stricu oddolžil vsaj malo za njegovo ljubezen do stare grude in do družine, je Matko na vsem lepem dejal:

„Zakaj mu pa Dolenjskega lista ne bi naročil, saj je stric že tako dolgo v Ameriki, da bo nad vse vesel, ko bo vsak teden zvedel za domače novice! Beseda je dala besedo, Bovhan je pa izvel iz listnice 600 dinarjev in prosil Matka, naj takoj naroči za strica v Ameriki Dolenjski list. To številko bo tovariš Frenk Bovhan v Sheboganu že sam prebral in videl, da se ga njegovi sorodniki v stari domovini s hvaležnostjo spominjajo! Je že tako, da vsak teden stricu ne moreš pisati, kaj je doma novega, kako živimo, delamo in ustvarjamo — to pa mu bo odslej redno pripovedoval Dolenjski list.

Gospodinski tečaj v Mirni peči

V okviru osnovne šole je bil pred kratkim organiziran v Mirni peči gospodinski tečaj, v katerega se je iz vsega sektorja javilo 50 mladink. Iz tehničnih razlogov je bilo sprejetih le 35. Predstojatelj tečajnega in praktičnega pouka je odstojni učitelj Tone Rupena. Tudi poživljajni učiteljev se je javilo dovolj. Tovarišica Marija Čuček učiteljica kuharja, Frančiška Božičeva poučiteljica matematike, slovensčino in vzgoje, Giza Šporarjeva pa gospodinjstvo in hrano. Tudi za šivanje so dekleta pokazala igrado zanimanje. O tem jih poučuje tov. Marija Miklič, zaščitna sestra Helena Makše vodi predavanja o zdravstvu, Adalbert Božič pa poučuje zgodovino in vodi obnem tudi statistiko. Teoretičen pouk imajo vsaki tork, praktičen pa v treh izmenah v sredo, četrtek in petek.

Mlade tečajnice so zelo pridne ter redno in z zanimanjem obiskujejo tečaj, na katerem so se že mnogo naučile. Za novostno je bilo s napelke kekske, s katerimi je bilo obdarovanih 400 pionirjev. Za zaključek tečaja, ki bo na dan žens. 8. marca, da so sklenile, da bodo razstavile svoje izdelke ter nastudirale lep spored z govorom, recitacijami in igro „Svet brez sovraštva“. A. B.

SAMO ŠE 3 DNI

do žrebanja, ki bo 21. januarja v upravi Dolenjskega lista — zato obnovite naročnino! Tisočak ali ena izmed 19 knjig čaka morda prav na vas!

Materialna kultura Bele krajine bo poživljena

Ljudska oblast je v povojnih letih načrtno podpirala vsako skremljenje za ohranitev lepih narodnih običajev. Številni folklorni festivali, ki jih razna kulturno-umetniška društva pripravljajo iz leta v leto, samo potrjujejo, da je ljudska oblast v tesnem sodelovanju z organi ljudske prosvete storila vse, kar je bilo v njeni moči, da bi naše narodne pesmi, ljudska kola in obredja ne zatonila v pozabo. Spominimo se samo na veliki festival ljudske pesmi in ljudskih plesov, ki je bil preteklo jesen organiziran v Opatiji, kjer so prav belokranjska ljudska obredja, pesmi in plesi zadivila ne samo poznavalce naše ljudske umetnosti, ampak tudi strokovnjake iz inozemstva, ki so se pohvalno izrazili o bogatih zakladnicah naše ljudske ustvarjalnosti na področju folklorne, zato so najboljše skupine tudi povabile na gostovanje v inozemstvo.

V čem je iskati prodoren uspeh nastopajočih folklornih skupin? Mar zares samo v pesmi in obredjih? Ali niso k lepoti izvajanih plesov prispevale velik delež tudi pešne narodne noše, bogato dekorirane z narodno vezinjo, ki jo v zadnjih desetletjih žal le prehitro izpodirivajo tuji vzori in je v svoji prabritnosti ohranjena le še v oblačilih pristne ljudske noše? Brez dvoma, da je temu tako. In člani belokranjskih folklornih skupin, ki so v zadnjih letih po vojni gostovali in nastopali s svojimi plesi ne samo v Opatiji, kjer so prejeli v znak priznanja pohvalno diploma, ampak tudi po drugih krajih naše države, so mi zatirje-

vali, da je lepota belokranjskih narodnih oblik, ki se odlikujejo po svoji preprostosti, prav zaradi prelepih vezin bila predmet splošnega občudovanja udeležencev festivala v Opatiji in drugje.

Ohraniti to lepoto in jo popularizirati med ljudstvom, pa je naloga prosvetnih delavcev! Vsa povojna leta je stari poznavelec belokranjskih folklornih izročil, ravnatelj Božo Račič, prihajal iz Ljubljane v Belo krajino in tiho, s samozavestjo, da bodo sadovi njegovega dela zmagali nad nezaupanjem, ki so ga redki posamezniki gojili do njega, predel niti samozavesti v srca belokranjskih deklet v Adlešičih, na Vinici in v Učakovcih ter na Preloki. Uspešno mu je organizirati več tkalskih in veziljskih tečajev, v katerih je usposobil prenekatero Belokranjico za tkanje belokranjskega platna, ki uživa sloves doma in v tujini ter usposobil kader odličnih vezilj, ki danes delajo po naročilu »Doma«, zavoda za ženski domači obrt v Ljubljani. Pionirsko delo ravnatelja Božar Račiča ni ostalo neopazno. Celu njegovi nasprotniki so sčasoma morali priznati, da je storil mnogo dobrega za Belo krajino, kar se je vidno pokazalo tudi na lanskoletni okrajni razstavi lokalne obrti v Črnomlju. Zasluga tov. Račiča je tudi, da ima danes šola v Adlešičih in na Vinici strokovno usposobljeni učiteljici za tkalsko in veziljsko tehniko, ki popularizirata belokranjsko domačo obrt tudi v sosednje vasi in naselja.

Tudi belokranjsko učiteljsstvo, opozorjeno na lepe uspehe tov. Račiča za ohranitev in popularizacijo materialne kulture v Beli krajini, je želelo prispevati svoj delež k pozitivni belokranjski domači obrti. Naprosilo je tovariša Božar Račiča, naj bi se udeležil zborov, sindikata učiteljev v Črnomlju ter predaval o belokranjski domači obrti. Tov. Račič je kot delegat »Doma« iz Ljubljane zares obiskal belokranjsko učiteljsstvo, ki je zborovalo v Črnomlju 29. decembra 1951 in opisal v svojem bogato zasnovanem predavanju razne tehnike belokranjske domače obrti, bodisi pri obdelavi lesa, slikanja znanih belokranjskih pisanic, bogate uporabne vezin z motivi belokranjske ornamentike, izdelovanju volnenih tkanin, tkanju domačega platna itd.

In kakšen je bil uspeh njegovega predavanja? Belokranjske učiteljice so sklenile, da se bodo udeležile tečaja za belokranjsko domačo obrt in veziljsstvo, ki ga bo svet za prosveto in kulturo pri OLO v Črnomlju organiziral že v polletnih počitnicah, t. j. po 15. januarju t. l. Tudi ta akcija »Doma«, ki jo bo vodil strokovnjak Božo Račič, bo uspela. Zanimivo je, da je belokranjsko učiteljsstvo, navdušeno nad prese-

netljivimi uspehi tovariša Božar Račiča, spontano sprejelo sklep, da bo potrebno v šoli pri urah risanja posvetiti večjo pažnjo belokranjski ornamentiki in da bo potrebno s posredovanjem domačih obrti pozitivni delo v naših izobraževalnih tečajih in sistematsko ter po pedagoških načelih pristopiti k gojitvi belokranjske domače obrti, ki naj znova zadiba po belokranjskih domovih. Le tako bo materialna kultura

Belokranjsko učiteljsstvo se dobro zaveda, da bo takšna preusmeritev izobraževalnih tečajev po Beli krajini imela za pridne roke tudi pozitivno materialno plat, ker gre tendenca »Doma« v Ljubljani za tem, da bodo prelepi izdelki ženskih domačih obrti vnovčeni in to ne samo doma, ampak tudi v tujini, od koder bo belokranjski človek prejel za zameno razne potreščine, da si bo izboljšal svoje gospodarstvo. Kadar bo dosežen ta smoter, da bo namreč materialna kultura Bele krajine, vzeta iz ljudstva, ponovno napajala delovno belokranjsko ljudstvo, takrat bo »kumek« Božo Račič spoznal, da se je Bela krajina v tem pravcu prebudila v novo življenje po njegovi zaslugi in po zaslugi »Doma«.

Lojze Zupanc